

VOORDRACHT voor gemeentelijke bescherming (12 nrs, 16 objecten)

1. Spoorhefbrug over de Oude IJssel, prachtig industrieel erfgoed. Bouwjaren: 1880/'85, 1947/'48, 1952. **Info-documentatie:** Tijdschrift Bruggen, jaargang 22, nr. 2, 2014, pag. 20 en 21 Kunstwerken in de Oude IJssel, deel 2, auteur: Wils van Soldt; Kronyck nr. 150, dec.. 2013 hist. vereniging Deutekom, pag. 31 over Monumenten in Doetinchem, Rob Lureman. **Zie twee bijlagen met informatie.**

2. Vroeg 20-e eeuwse hijsinstallatie aan de Oude IJssel voor overslag van hout t.b.v. Agterhof houtproductenbedrijf. Vergelijkbaar met de verdwenen hijsinstallatie van Tielemans bootdiensten (t.b.v. beurtvaart op de Oude IJssel in nabijheid spoorhefbrug). Belangrijk relict van industrieel erfgoed. Zou gemeentelijk beschermd worden, is nog niet gebeurd. **Info-documentatie:** Concept redengevende beschrijving drs. L.A.G. Meeuwsen (Gelders Genootschap), 2005; Kronyck nr. 150 pag. 10 en 11 over Monumenten in Doetinchem (Hijsen voor hout), Rob Lureman. **Zie bijlagen met informatie.**

3. Sint Augustinuskerk, uit 1951/'52 in traditionalistische stijl (architect: Johannes Sluijmer), in Gaanderen. Sluijmer bouwde ook in de regio: de Mauritiuskerk in Silvolde (een rijksmonument) en de Martinuskerk in Megchelen/Gld. **Info-documentatie:** Wikipedia op basis Monumenten in Nederland, deel Gelderland, pag. 147, uitgavejaar: 2000, auteurs Stenvert, Kolman, Broekhoven, Olde Meijerink; Parochie vindt koper voor dichte kerk (dagblad De Gelderlander, Henny Haggeman, 12 aug. 2016); Kronyck nr. 142, dec. 2011, hist. vereniging Deutekom: Augustinuskerk Gaanderen gebouwd met straatstenen, Ton Notten, pag. 34, 35 en 36. **Zie verder drie bijlagen met informatie.**

4. Jugendstil-winkelpandjes (Heezenstraat 12 en 14) en verwijzing naar **voormalige bioscoop Luxor** (Hamburgerstraat 71), invloeden **Amsterdamse School en Art deco**, architect Bernard Ovink (1879-1939). Komt uitgesplitst terug onder **6**. **Info-documentatie:** Kronyck 146, dec. 2012, hist. vereniging Deutekom: pag. 3, 6, 7 Op stap met architect Jan Ovink sr., die vertelt over z'n vader Bernard, eveneens architect. Foto Jugendstilpandjes: Jan Gal; foto Luxor: 't Brewinc/archief fam. Ovink. Auteur: Rob Lureman. **Zie verder bijlage met informatie.**

5. Rietgedekt landhuis met overkapte berging/garage uit 1930 aan de Keppelseweg in buurtschap Langerak (invloed Gooise villabouw) op de grens van de gemeenten Doetinchem en Bronckhorst, architect Bernard Ovink. **Info-documentatie:** Kronyck 146, dec. 2012, hist. vereniging Deutekom, pag. 5 (foto Jan Gal) en pag. 10/11 (tekst), auteur: Rob Lureman. **Zie bijlage met informatie.**

6. Voormalig bioscooptheater Luxor, Hamburgerstraat 71 te Doetinchem, gebouwd in 1919, vertoont invloeden **Amsterdamse School en Art deco**, architect Bernard Ovink (1879-1939), maar is als zodanig moeilijk herkenbaar door overschildering. Maar dat is herstelbaar en zou een sieraad voor de stad en Hamburgerstraat kunnen zijn. Onderpui helaas verminkt door nieuwe winkelfunctie, maar ook dat is reparabel of meer in overeenstemming en harmonie te brengen met de (hopelijk dan herstelde) bovenpui. **Info-documentatie:** Kronyck 146, dec. 2012, hist. vereniging Deutekom, pag. 6 (foto 't Brewinc/- archief fam. Ovink) en pag. 7 (tekst) over Bernard Ovinks erfgoed. Auteur: Rob Lureman. Wat drie generaties Ovink bouwden, pag. 27, auteur: A.K. Kisman, publicatiejaar verm. 1985. **Zie verder tekst- en fotobijlagen.**

7. Twee originele vierkantachtige grenspalen (van beton, bekleed met kiezelstenen in cementvulling, met afgevlakte diamantkop en naamsvermelding in omlopende cementen lijst) aan de Barlhammerweg, op de **grens van de gemeenten Doetinchem en Bronckhorst, en op de grens van Doetinchem en Halle/Nijman** (voorheen gemeente Zelhem, tegenwoordig gemeente Bronckhorst). Eigenaar: gemeente Doetinchem. De plaatsing geldt als aanvulling op de twee reeds op de lijst staande palen aan de Wijnbergseweg (op de grens met de voormalige gemeente Bergh voor de annexatie door Doetinchem in 1987) en de **op de grens van Doetinchem en de voormalige gemeente Wehl (waar de Doetinchemseweg overgaat in de Wehlseweg)**. Twee grenspalen beschermd, twee in dezelfde uitmonstering niet. **Info-documentatie:** Kronyck 159, juni 2016, hist. vereniging Deutekom, pag. 5 t/m 11: Erfgoed aan de grens, Bennie Eenink. **Zie bijlage met informatie.**

8. Circa 600 jaar oude steunbalk (moerbalk) met bewerkte sleutelstukken in het pand Grutstraat 43 (voorheen Revelman, eigenaar nu Wim Slijkhuis). Van belang uit oogpunt van cultuurhistorie (ouderdom en zeldzaamheidswaarde).

Info-documentatie: bijlage met artikel (auteur: Wim van de Louw) en foto (fotograaf niet vermeld) uit de Gelderlander van 4 maart 1993, waarin reactie Jan Ovink sr.

Hier zou een **vanwege-monument** van gemaakt kunnen worden, omdat het pand zelf niet beschermenswaardig is, analoog aan de Van Houten-panden in Amsterdam die **vanwege** geveltoppen en andere stijlelementen in de voorpui ook bekend staan als vanwege-monumenten en rijksbeschermd zijn. Als afbraak en aangepaste nieuwbouw volgt, moeten de benoemde monument-elementen daarin teruggebracht en ingepast worden. Ook vergelijkbaar met de rijksbeschermd **smuigers** (tegeltjes-schoorstenen) die in de gemeente Oostzaan overgebracht werden van slooppanden naar vervangende nieuwbouwhuizen op dezelfde plaats en daar in het interieur een tweede leven als beschermd rijks- of gemeentelijk monument begonnen.

9. Twee rieten-dak-woningen onder één kap (hoekpand) in cottage-stijl in wijk De Pas, met Amsterdamse School-elementen, Holterweg-Wilhelminastraat nrs. 48 en 50. Er zijn meer van dit type woningen in de wijk, maar van genoemd hoekpand is het exterieur vrijwel nog origineel. Bouwjaar: 1922, in opdracht van woningbouwvereniging De Goede Woning (één van de voorgangers van huidig eigenaar Sité Woondiensten). Architect: Piet de Vries. In 1997/'98 gerenoveerd. Foto's: Rob Lureman. **Informatie volgt, zo is door Sité toegezegd, later in januari.**

10. Twee panden uit de erfenis van stadsbouwmeester Jan Ovink sr. (1836-1925).

Info-documentatie:

A. Stig kantoorpand Keppelseweg (23?) en 25 met chaletstijl-kenmerken, thans in gebruik bij de notarissen Tap & Van Hoff. Gebouwd in 1884 als burgemeestersvilla met koetshuis en andere bedrijfsgedeelten voor toenmalig burgemeester A.M. C. van Bommel. Bouwsom: f 12.700. Rijk geornamenteerde gevels. Opvallend zijn de verschillen in de nok van de dakoverstekken aan de voorzijde tussen nu en het bouwjaar 1884 en latere jaren, tot ver na de eeuwwisseling 1800/1900. Helaas zijn de uitbundige houtgesneden versieringen in de topgevels verdwenen. **Zie de verschillen in de bijgevoegde foto-opnamen.** De versieringen vertonen sterke overeenkomsten met de nog aanwezige ornamentiek in het overstek van de geveltop aan de voorzijde van de eveneens in 1884 gebouwde villa Plantsoenstraat 87. Zie hierna.

Info-documentatie: **Zie verder foto's en bijlagen aan kopieën van bouwtekeningen** (archief Brewinc/Ovink) **en bewonersinfo** (o.a. over burgemeester Van Bommel, bron:

Straatnamen in Doetinchem in woord en beeld, A.K. Kisman, 1981, o.a. pag. 17; Van gemeentehuizen en Gemeentebestuurders, A.K. Kisman, 1986, pag. 14/15). Wat drie generaties Ovink bouwden, A.K. Kisman, publicatie-jaar verm. 1985, pag. 26. Andere bekende bewoners: directeur Smit (Geldersche Crediet Vereeniging), dr. Söhngen (rector Lyceum) en Henk Misset (meneer Henk, met broer (meneer Kees) directeur van Uitgeversmaatschappij C. Misset NV). Bron: o.a. 'n Moment voor een Monument (1984).

Aanbeveling: Reconstructie van de verdwenen versieringen in één van beide dakoverstekken aan de voorzijde zou te overwegen zijn als item in de bouwkundige ontwikkelingen van dit pand. En om het verschil zichtbaar te maken tussen een gereconstrueerde versiering in het overstek en de bestaande situatie (anno 2017) in de andere nok-overstek waar die reconstructie bewust achterwege is gelaten.

B. Plantsoenstraat 87, genaamd Casa Cara (Geliefd Huis). Opgetrokken in chaletstijl, rijke versieringen in o.a. het overstek van de geveltop aan de voorzijde, o.a. bouwjaar 1884, en sierlijke consoles onder alle overstekken van het dak rondom. In enkele vertrekken van de huidige kantoorvilla zijn nog stucplafonds met bloemmotieven (?) aanwezig. Opdrachtgever tot de bouw: P. van der Velde, leraar aan het gymnasium. Bouwsom: f 8.697.

Info-documentatie: Bekende bewoners: B.H. Klokman (van 1915 tot 1938 en later), directeur van de Nationale Bank en R. Bakker (van 1945 – 1959), neus-, keel- en oorarts. **Zie verder foto's en bijlagen** met o.a. kopieën van bouwtekeningen (archief 't Brewinc/Ovink; boek Moment voor een Monument (Lureman, Steijntjes, Boekkooi, 1984, historische vereniging Deutekom), pag. 73; Wat drie generaties Ovink bouwden, A.K. Kisman, publicatiejaar verm. 1985, pag. 26; in alle gevallen kopieën bijgevoegd.

11. Voormalige bibliotheek aan de Raadhuisstraat (1976). Hoogtepunt uit het oeuvre van architect Wim Davidse (geb. 1934). Meer dan interessante betonarchitectuur, die associaties oproept met de ideeën die leefden binnen de Forumgroep (o.a. Aldo van Eyck, Piet Blom, Gert Boon, Bakema, Hertzberger en Dick Apon). Forum benadrukt o.a. de ruimtelijke overgang van buiten naar binnen, het zich beschermd weten door de gebouwde omgeving op menselijke schaal. **Info-documentatie: Eksperimenteel en Krities'** (27 mei 2015), beschouwing drs. Roger Crols (Gelders Genootschap), met daarin verwerkte informatie uit Wim J. van Heuvel's artikel Structuralisme in de Nederlandse architectuur, kopie bijgevoegd; pagina's 61 en 62 van boekuitgave 'n Moment voor een Monument (Lureman, Steijntjes, Boekkooi, 1984, historische vereniging Deutekom), kopieën ook bijgevoegd.

12. Julianaplein 9, rijk met Art Nouveau-kenmerken gedecoreerd woonhuis, met een wat kleurloze (vermoedelijk later) aangebrachte erker aan de rechterzijde. Zeer kleurrijk aan de straatzijde. Ingesneden/gekleurde versieringen (ranken en bloemmotieven) in de boognissen en in de verticaal gelede, gestucte banen in het nokfront (zadeldak) aan de straatzijde. Volgens de dik 90-jarige oud-architect Jan Ovink sr. bij een eerdere gelegenheid een meer dan beschermenswaardig object. Nadere gegevens en foto's ontbreken op dit moment. Desondanks (zie o.a. Ovink) op voordrachtslijstje gezet.

Uit tijdsbesparende overwegingen stel ik voor het object te noteren en direct in de wachtkamer te plaatsen, waardoor we ons kunnen concentreren op de gevallen, waarvan de meeste gegevens bekend zijn. In de tussenliggende periodes kan het pand gefotografeerd worden en kunnen de noodzakelijke gegevens verzameld worden.

Doetinchem, 3 januari 2017 (eerder, op 30 december 2016 in concept verzonden aan monumentenambtenaar Gardien Dutman).

Samenstelling: Rob Lureman *), in samenspraak en met medewerking van erfgoedvereniging Heemschut (Mathijs Witte) en het Cuypersgenootschap (Norman Vervat). Deze inventarisatie is ook ter kennis gebracht van de historische vereniging Deutekom te Doetinchem.

*) oud-lid monumentencommissie Doetinchem; oud-lid Gelderse commissie erfgoedvereniging Heemschut; secretaris-adviseur Stichting Industrieel Erfgoed Gelderland-Flevoland (SIEGF)

Met dank aan woningcorporatie Sité, Jan Ovink sr., Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (aangeduid als 't Brewinc, naar de huisvestingslocatie, medewerkers Ellen ten Brink en D.J. Eertink).
